

7. 7 Fotvård och Fotsjukvård

MAS Riktlinjer hälso-och sjukvård, Danderyds kommun

Diarienummer	Fastställt	Senast uppdaterad	Beslutsinstans	Ansvarig processägare
SN 2022/0141	2023-03-23		Medicinskt ansvarig sjuksköterska	Medicinskt ansvarig sjuksköterska

Dokumentets syfte

Riktlinjer är en politiskt beslutad vägledning som anger ramarna för handlingsutrymmet gällande det specifika området som riktlinjerna gäller.

Dokumentet gäller för

”MAS riktlinjer hälso-och sjukvård, Danderyds kommun” gäller för vårdgivare och dess verksamheter som bedriver hälso-och sjukvård inom kommunens egen regi samt privata utförare enligt avtal med kommunen.

Bakgrund

Enligt hälso-och sjukvårdförordningen ska kommunens medicinska ansvariga sjuksköterska ansvara för att patienten får en säker och ändamålsenlig hälso-och sjukvård av god kvalitet inom kommunens ansvarsområde¹

För att säkerställa en säker och ändamålsenlig hälso- och sjukvård ska vårdgivaren upprätta rutiner utifrån MAS riktlinjer som är relevanta för verksamheten och som anpassas efter lokala förutsättningar.

De lokala rutinerna ska ha en tydlig koppling till hälso-och sjukvårdspersonalens kompetensområden samt vara väl kända och lätt tillgängliga för personalen.

Lokala rutiner ska även innefatta reservrutiner och beakta att verksamheten ska kunna bedrivas under kris, extraordinära händelser och höjd beredskap. Väsentliga rutiner ska finnas utskrivna i händelse av driftstopp.

¹ 4 kap. 6§ Hälso-och sjukvårdförordningen

7.7 Fotvård och fotsjukvård

Fotvård och fotsjukvård har olika syften med ansvar i två olika lagrum.

Fotvård

Fotvård är att betrakta som individens eget ansvar eller ett socialtjänstansvar och som syftar till att ge fötterna daglig omsorg, pedikyr eller behandling, det vill säga som inte syftar till att behandla sjukdom, eller symtom på sjukdom i foten.

I fotvård ingår fothygien såsom rengöring av fötter och tånaglar, klippa och fila tånaglar, kontrollera huden samt smörja med mjukgörande salva eller kräm

Fotsjukvård

Fotsjukvård är att betrakta som hälso- och sjukvård och innebär att förebygga och behandla fotskador hos patienter med sjukdomar som har:

- Diabetes typ 1 och typ 2 där det finns risk för fotkomplikationer.
- Cirkulationsrubbingar där det kan bli sårbildningar.
- Fotproblem som skett på grund av reumatiska, ortopediska och neurologiska sjukdomar.
- Andra fotsjukvårdsfall av tydlig medicinsk natur, t ex svårare nageltrång eller psoriasis med fotkomplikation.

Prevention och förebyggande av fotskador

Målsättningen med prevention är att minska risken för fotkomplikationer som smärttillstånd, fotdeformiteter, sår och amputation.

Vårdgivaren ska arbeta förebyggande genom preventiva insatser. Fotvård och inspektion av fötterna ska utföras rutinemässigt av personal i samband med den dagliga vård- och omsorgen för den patient som inte klarar det själv, se länk nedan till vårdhandboken.

Ansvarig sjuksköterska ansvarar för att identifiera riskpatienter och bedöma behovet av fotsjukvård. Läkare ansvarar för att remittera patienten till fotsjukvård.

Vid diabetes ska basal fotundersökning erbjudas årligen enligt *"Fotundersökning vid diabetes – Nationellt vårdprogram för prevention av fotkomplikationer vid diabetes"*, se länk nedan.

Basal fotundersökning kan utföras av läkare, diabetessköterska, sjuksköterska med utbildning om diabetesfötter eller fotterapeut (undersköterska med medicinsk fotvårdsutbildning och utbildning om diabetesfötter).

Ansvar, kunskap och kompetens

Vårdgivaren ska säkerställa ledningsansvar och organisatorisk ansvarsfördelning i verksamheten avseende förebyggande åtgärder och minska risken för fotkomplikationer.

Vård- och omsorgspersonal ska ha den kunskap och kompetens som krävs avseende fothygien och fotvård enligt Vårdhandboken och att kunna identifiera riskpatienter. Vård- och omsorgspersonal ska erbjudas och få goda förutsättningar för löpande fortbildning och kompetensutveckling inom området.

I personalens kompetensutbildning rekommenderas att ta del av informationsmaterialet ”*Fina fötter – förebyggande fotvård*” som finns på diabetesförbundets webbutik och är kostnadsfri. Vid egenvård ska den enskilde informeras om fotbroschyren och uppmuntras att ta del av den.

Systematiskt förbättringsarbete - analys, lärande och utveckling

Sammanställning och analys från avvikelser, synpunkter och klagomål samt resultat från egenkontroller ska analyseras i regelbundna kvalitetsforum.

Resultat av analys och bedömningar återkopplas till personal i lärande och utvecklande syfte. Vid identifierade brister ska handlingsplan upprättas för förbättringsåtgärder. Arbetet med att systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra verksamhetens kvalitet ska dokumenteras.

Processer och Rutiner

Vårdgivaren ska identifiera och fastställa de processer, aktiviteter och lokala rutiner som behövs för att arbeta förebyggande och minska risken för fotskador. Rutinerna ska innefatta (men är inte begränsade till):

- a. Beskrivning av hur ledningsansvar och organisatorisk ansvarsfördelning är organiserat på olika nivåer i verksamheten avseende att arbeta förebyggande och minska risken för fotskador.
- b. Beskrivning av hur personal på olika nivåer i verksamheten får den kunskap och kompetens som krävs avseende fothygien och fotvård samt att kunna identifiera riskpatienter.
- c. Beskrivning av hur verksamheten arbetar med preventiva åtgärder och riskbedömningar för att förebygga fotskador.
- d. Beskrivning av tillvägagångsätt vid identifierad risk för fotskada eller om fotskada uppstått.
- e. Hur remiss och beställning av fotsjukvård görs.
- f. Beskrivning av hur verksamheten systematisk följer upp rutinen för fotvård/fotsjukvård samt i vilken frekvens och omfattning.

Kunskapsstöd och vägledning

- Vårdhandboken [Fotvård - Vårdhandboken \(vardhandboken.se\)](http://vardhandboken.se)
- *Fina fötter – förebyggande fotvård*, utgiven av Diabetesförbundet [FinaFötter_kph.indd \(diabetes.se\)](http://diabetes.se)
- *Fotundersökning vid diabetes – Nationellt vårdprogram för prevention av fotkomplikationer vid diabetes* [7585-689-6.pdf \(nllplus.se\)](http://nllplus.se)